

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Evaluatie Uitvoeringsplan inburgering
Portefeuillehouder	-	J.W. Uitslag (wethouder)
Domein	-	Samenleving
Contactpersoon	-	Saskia Mosterman-Prijs
Contactgegevens	-	s.mosterman@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

20 mei 2025
2 juni 2025

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van:
De evaluatie van het uitvoeringsplan inburgering 2022.

Toelichting:

Aanleiding

De Wet Inburgering 2021 is ingegaan per 1 januari 2022. Dit is de opvolger van de Wet Inburgering 2013. Met de ingang van de Wet Inburgering 2021 kwam de regie op de inburgering terug bij gemeenten. Dit had consequenties voor de uitvoering van de wet en vroeg aanpassingen in de bestaande werkwijze. Met de komst van de nieuwe wet is het Uitvoeringsplan Inburgering 2022 opgesteld. Basis voor dit uitvoeringsplan was het reeds bestaande beleidsplan "Thuis in Dalfsen". Bestaande uitgangspunten zijn in het uitvoeringsplan opgenomen. In het uitvoeringsplan is daarnaast beschreven welke consequenties de wetwijziging had en hoe Dalfsen de inrichting van de Wet Inburgering 2021 wilde gaan vormgeven. Dit resulteerde in het Uitvoeringsplan Inburgering 2022 zoals deze is vastgesteld door de Raad. Nu de Wet Inburgering 2021 drie jaar van kracht is, is er een evaluatie van dit uitvoeringsplan uitgevoerd. Het college wenst de Raad middels deze memo en de bijlagen te informeren over de uitkomsten van de evaluatie van het Uitvoeringsplan Inburgering 2022.

Het evaluatieproces

In de periode van september 2024 tot en met januari 2025 is gesproken met statushouders, taalaanbieders, samenwerkingspartners binnen de werkgroep statushouders, de Participatieraad en de ambtelijke uitvoering om een goed beeld te krijgen van de praktijk. Hoe staan we er voor in Dalfsen? Hoe ziet de uitvoering er in 2025 uit ten opzichte van het uitvoeringsplan? Wat zijn de resultaten van de Wet Inburgering 2021 tot op heden? Welke zaken lopen goed en welke zaken vragen aandacht?

In deze evaluatie wordt op deze vragen ingegaan en wordt inzicht gegeven in hoe alle onderdelen vanuit het uitvoeringsplan vorm hebben gekregen in de praktijk. Ook is wonen als inburgeringsthema toegevoegd. Tot slot is er een koppeling gemaakt naar het huidige politieke landschap ten aanzien van de doelgroep statushouders en wat dit mogelijk voor consequenties gaat hebben.

De uitkomst

Uit de evaluatie blijkt dat we als Dalfsen trots mogen zijn waarop we de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 hebben ingericht. Veel vanuit het uitvoeringsplan loopt goed in de praktijk. Afgezet tegen het landelijk beeld doen we het goed. Lokaal en regionaal zijn er nauwe samenwerkingen met korte lijnen. Inburgeraars zijn over het algemeen erg tevreden over de begeleiding vanuit de gemeente en samenwerkingspartners. Ook ervaren de meeste inburgeraars het wonen in onze gemeente als prettig en voelen ze zich veilig.

Zorgen zijn er zeker ook en niet alles loopt zo gesmeerd als we zouden wensen, maar de ontwikkel-aandachtspunten zijn goed in beeld. Deze staan ook per hoofdstuk beschreven in de evaluatie. Van alle kanten is er de bereidheid om door te ontwikkelen en samen toe te werken naar de optimale inburgering voor de doelgroep.

Tegelijkertijd brengen het huidige politieke klimaat en de wetsvoorstellen die eraan komen veel onzekerheid met zich mee. Tevens is er al langere tijd stagnatie ten aanzien van doorstroom naar woningen en gezinshereniging. We merken de invloed hiervan op het mentaal welzijn van veel inburgeraars en daarmee op inburgeringstrajecten. Dit belemmert consulenten in de uitvoering en dit vraagt aandacht.

Vervolg:

Het huidige uitvoeringsplan inburgering vraagt geen aanpassing op dit moment en we zetten de werkwijze voort. Waarbij we met de conclusies, aandachtspunten vanuit deze evaluatie aan de slag gaan. Wat goed gaat zullen we behouden, blijven monitoren en waar mogelijk optimaliseren. Daarnaast zullen vanuit de conclusies en aandachtspunten in de evaluatie mogelijkheden voor verbetering worden onderzocht. Daarnaast zal wanneer er meer duidelijkheid is vanuit de landelijke politiek de vertaalslag naar Dalfsen worden gemaakt en indien nodig nieuw beleid worden ontwikkeld.

Bijlagen:

1. Opzet evaluatie uitvoeringsplan inburgering
2. Uitvoeringsplan inburgering

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
Michaël Sijbom

de gemeentesecretaris
Henry van der Woude

Opzet evaluatie Uitvoeringsplan inburgering & beleidsregels 2024

Wat is het vertrekpunt van de evaluatie?

In 2022 is nav de Wet Inburgering 2021 het uitvoeringsplan inburgering opgesteld. De wet is op 1 januari 2022 ingegaan met als doel een snellere integratie van statushouders en gezinsmigranten waarbij zo snel en volwaardig mogelijk wordt meegedaan in de samenleving. Gemeenten hebben met deze wet meer regie op inburgering. Naast het uitvoeringsplan zijn er ook beleidsregels opgesteld. Nu we anderhalf jaar onderweg zijn willen we evalueren. Wat doen we al? Zijn we op de goede weg? Is bijsturing nodig? Wat mist er nog? Is aanvullend beleid nodig? Middels een brede evaluatie waarbij vanuit verschillende invalshoeken het beleid wordt belicht willen we die vragen beantwoorden. De opbrengsten vanuit de evaluatie geeft ons handvaten om te prioriteren welke thema's aandacht vragen voor de komende periode.

Wat moet in ieder geval terugkomen in de evaluatie?

- Terugblik en vooruitblik op basis van diverse thema's zoals wonen (incl. ROL), inburgering (incl. brede intake, leerroutes, PVT en MAP), participatie, financiële zelfredzaamheid, preventie, overig. Maar ook de formatie binnen de gemeente rondom inburgering in relatie tot de caseload en het takenpakket.
Waarbij de vragen zijn: Wat zijn de resultaten vanuit het plan? Hoe gaat het nu? Wat gaat goed, waar liggen ontwikkelkansen en zijn er zaken die we moeten/kunnen loslaten. Wat vraagt dit richting de toekomst?
- Welke nieuwe ontwikkelingen hebben invloed?
- Conclusie of het huidige beleid in de vorm van het uitvoeringsplan voldoet of dat er bijsturing nodig is.
- Een antwoord op de vraag of de beleidsregels gekoppeld aan het uitvoeringsplan van meerwaarde zijn en of hierop bijsturing nodig is.
- Hoe nu verder? Ook in relatie tot andere opvangvormen binnen de gemeente (integraliteit) Concrete stappen.
- Link leggen met het nieuwe hoofdlijnenakkoord kabinet 2024. Wat betekent dit voor de inburgering?

Wie/wat willen we betrekken bij de evaluatie?

- Statushouders vanuit de WI 2021
- Sleutelpersonen
- Samenwerkingspartners (VWN, Taalpunt, Humanitas, Schuldhulpmaatje, De Kern, SAAM Welzijn, Infopunten,GGD, Vechthorst, SamSam, bedrijven Werkcarrousel).
- Consulente team statushouders, consulente WMO/Jeugd/ Leerplicht.
- Opbrengsten vanuit evaluatiemomenten leerroutes/ participatietrajecten enz in afstemming met taalaanbieders en participatie aanbieders.
- Participatieraad vooraf informeren over evaluatie, eindstuk toesturen en dan input vragen.
- De Gemeenteraad achteraf informeren via routing (in afstemming met wethouder J. Uitslag)

Hoe willen we de evaluatie vormgeven?

- Statushouders zelf bevragen middels groepsbijeenkomsten. Hierin willen we de sleutelpersonen een rol geven om goed de verbinding te kunnen maken. Een vriendelijke vorm die makkelijk te begrijpen is, is hierbij essentieel.
- Sleutelpersonen tijdens evaluatie project bevragen en opbrengsten meenemen in deze evaluatie. Inclusief praktijkvoorbeelden.
- Consulente team statushouders bevragen op basis van uitvoeringsplan inburgering.
- Samenwerkingspartners bevragen tijdens de werkgroep statushouders en opbrengsten vanuit het kwaliteitskompas meenemen in de evaluatie.

Evaluatie uitvoeringsplan inburgering

*“In Dalfsen doen we de inburgering en participatie **samen**. De statushouder, betrokken organisaties, werkgevers, inwoners en gemeente”*

Inhoudsopgave

1. Inleiding en wettelijke context	pag. 3
2. Inburgering van AZC tot PIP	pag. 3
2.1 Warme overdracht, Brede Intake, PIP en voorinburgering	pag. 3
2.1.1 Koffie en Koek gesprek (warme overdracht)	pag. 4
2.1.2 Brede intake	pag. 4
2.1.3 Leerbaarheidstoets en StarterZ- klas	pag. 5
2.1.4 PIP	pag. 5
2.1.5 Voorinburgering COA	pag. 5
3. Leerroutes	pag. 5
3.1 Inkoop routes	pag. 5
3.2 Onderwijsroute	pag. 6
3.3 B1 route	pag. 7
3.4 Z-route	pag. 7
3.4.1 De StarterZ-klas	pag. 7
3.4.2 Participatie binnen de Z-route	pag. 7
4. Wonen	pag. 10
5. Thuis en zelfredzaam	pag. 11
5.1 Maatschappelijke begeleiding	pag. 11
5.2 PVT	pag. 11
5.3 Financieel ontzorgen en financiële zelfredzaamheid	pag. 12
5.4 MAP	pag. 12
5.5 Preventie, welzijn, gezondheid	pag. 12
6. Handhaving	pag. 14
7. Monitoring en verantwoording	pag. 14
8. Uitvoering en financiële dekking	pag. 15
8.1 Capaciteit op orde	pag. 15
8.2 Communicatie	pag. 16
8.3 Financiële dekking	pag. 17
9. Beleidsregels inburgering Gemeente Dalfsen 2022	pag. 17
10. Conclusie en evaluatie	pag. 18
 Bijlage 1 Voorbeeld klantreis inburgeraar	 pag. 19

1 Inleiding en wettelijke context

De Wet Inburgering 2021 (hierna Wi2021) is ingegaan op 1 januari 2022. Het doel van deze wet is dat elke inburgeraar (statushouders en gezinsmigranten) een zo hoog mogelijk taalniveau bereikt tijdens de inburgering en zelfredzaam wordt. Daarnaast participeren inburgeraars vanaf de start in de samenleving. In 2021 is in Dalfsen een pilot gedraaid met het onderdeel Brede Intake uit de Wi2021. De ervaringen uit deze pilot, het toenmalige beleidsplan "Thuis in Dalfsen" en de doelstellingen en kaders vanuit de Wi2021 hebben in 2022 geresulteerd in het Uitvoeringsplan Inburgering 2022. Na drie jaar Wi2021 is het tijd om de balans op te maken. Hoe staan we ervoor?

Om dat te beoordelen hebben we in de periode van september tot en met december 2024 gesproken met inburgeraars vanuit de verschillende leerroutes en participatietrajecten.

Ook is er gesproken met samenwerkingspartners, de uitvoering van de gemeente en de Participatieraad. Daarnaast zijn zowel landelijke als lokale cijfers vergeleken en meegenomen in deze evaluatie.

Ook het thema wonen heeft een plek gekregen in de evaluatie. Hoewel huisvesting niet onder het beleidsveld inburgering en participatie valt is wonen wel een belangrijk onderdeel van het inburgeren. En binnen de werkgroep statushouders waar samenwerkingspartners onderdeel van zijn is geëvalueerd en beoordeeld of dat wat we inzetten bijdraagt aan het beoogde resultaat vanuit de wet en zoals beschreven in de Doelenboom. Namelijk dat inburgeraars zo goed mogelijk integreren en zo zelfredzaam mogelijk zijn.

Al deze opbrengsten zijn input geweest voor de evaluatie die voor u ligt. In deze evaluatie beschrijven we hoe we elk onderdeel vanuit het uitvoeringsplan in de praktijk hebben vormgegeven, hoe de praktijk wordt ervaren en wat we meenemen richting de toekomst. Dit levert inzichten en actiepunten op waar we mee verder kunnen. Tot slot maken we in de conclusie ook de verbinding met de huidige politieke ontwikkelingen. En met name welke gevolgen dit mogelijk gaat hebben op de inburgering en participatie binnen de gemeente Dalfsen.

2 Inburgering van AZC tot PIP

2.1 Warme overdracht, Brede Intake, PIP en voorinburgering

In het uitvoeringsplan inburgering 2022 waren drie scenario's beschreven ten aanzien van de start inburgering. Voor Dalfsen is in het uitvoeringsplan uitgegaan van het scenario dat tijdens het verblijf bij het AZC wordt gestart met de Brede Intake. Vervolgens wordt het PIP vastgesteld en het reguliere inburgeringstraject zou starten na huisvesting. Dit scenario is ingezet, maar met de komst van de Regionale Opvanglocatie (hierna ROL) te Zwolle in juli 2023 is ervoor gekozen al voor huisvesting te starten met het reguliere inburgeringstraject (gezinsmigranten en nareizigers uitgezonderd). Er is gekozen voor een vroege start en aansluiting op de voorinburgering om zo min mogelijk tijd te verliezen. Dit sluit aan bij het doel van de Wi2021 en ook de visie achter de ROL. De werkwijze in de praktijk is als volgt:

1. Binnen 3 weken na koppeling plant de consultant inburgering en participatie een Koffie en Koek gesprek bij de ROL met de inburgeraar en casemanager van het COA. Kennismaken en de voorinburgering binnen de ROL via COA staan centraal.
2. Vervolgens wordt binnen twee weken een Brede Intake gesprek gevoerd bij de gemeente Dalfsen middels een gespreksformat waarin diverse leefgebieden worden besproken als basis voor het PIP.
3. Daarna wordt de leerbaarheidstoets afgenomen.
4. Er volgt een afsluitend Brede Intake gesprek met ondertekening van het PIP (Plan Inburgering en Participatie).
5. De inburgeraar wordt vervolgens aangemeld voor een leerroute als inburgeringstraject of bij twijfel bij de Startklas.
6. Na de intake en wachttijd volgt de startdatum. Idealiter sluit dit aan op het einde van de voorinburgering.
7. De PIP wordt bij de start vastgesteld middels een beschikking en daarmee start de inburgeringstermijn van drie jaar.

Naast de instroom vanuit de ROL is er de instroom van gezinsmigranten en nareizigers. Incidenteel wordt iemand vanuit een andere opvanglocatie gekoppeld aan Dalfsen (regionaal AZC, noodopvang of AMV Dalfsen). Uitgangspunt is dat we in het proces vanaf de brede intake een eenduidige werkwijze blijven hanteren.

De ervaringen met deze inrichting zijn positief. De lijn is helder. Er zijn korte lijnen met het COA en dat werkt prettig. Het COA binnen de ROL geeft aan dat wij als deelnemende gemeente actief bezig zijn en echt het doel van de ROL uitvoeren. Daarnaast houden we goed contact met de inburgeraar. Op dit moment starten bijna alle inburgeraars vanuit de ROL al voor huisvesting met hun inburgeringstraject. Dit is een grote winst ten opzichte van de oude situatie waarbij pas een aantal maanden na huisvesting werd gestart, vanwege de reisafstanden vanuit de diverse AZC's. Het hierboven beschreven proces draagt bij aan een goede start. Echter zien we sinds het vierde kwartaal 2024 wel een kantelpunt. Door de lange wachttijd voor een woning ontstaat er weerstand, onvrede, mentale problematiek bij gekoppelde statushouders. Dit is een zorgpunt voor de uitvoering.

Voor gezinsmigranten geldt dat zij na melding bij de gemeente de Brede Intake krijgen en vanuit hun inburgeringsaanbod zelf een traject inkopen. Voor inburgeraars die vanuit andere AZC's aan Dalfsen gekoppeld zijn en nareizigers door gezinshereniging geldt dat zij na huisvesting direct een Brede Intake krijgen en daarna worden aangemeld voor een inburgeringstraject.

Een financieel aandachtspunt is dat we SPUK middelen vanuit het Rijk krijgen voor de inburgering op grond van het aantal huisvestingen in een jaar en niet op basis van het aantal inburgeringstrajecten. In de praktijk betekent dit dat we de gestarte trajecten vanuit de ROL voorfinancieren wanneer zij pas het volgende boekjaar gehuisvest worden. Een bewuste keuze, omdat een vroege start van de inburgering bijdraagt aan goede integratie. Onderzocht moet worden of we dit (financieel) voort kunnen zetten, ook gelet op de landelijke politieke ontwikkelingen.

2.1.1 Koffie en Koek gesprek (warme overdracht)

We starten een Koffie en Koek gesprek met het overhandigen van een doosje Dalfser Moppen als welkom. Dit haalt de eerste spanning bij de inburgeraar weg en draagt bij aan goede start. Kennismaken staat centraal en de eerste afspraken tav voorinburgering worden gemaakt. De gesprekken worden gevoerd middels een leidraad welke regionaal is afgestemd, om eenduidigheid te bevorderen. De overdrachten tussen COA en gemeente lopen goed en het is een meerwaarde om dit gesprek samen met de inburgeraar te voeren, zodat een ieder hetzelfde vertrekpunt heeft. Het Koffie en Koek gesprek draagt bij aan een gezamenlijke start en vloeit soepel over in de Brede Intake. Gezien de positieve ervaringen zal deze werkwijze worden voortgezet en in afstemming met de regio aangescherpt worden waar nodig.

2.1.2 Brede intake

De Brede Intake wordt grotendeels uitgevoerd zoals beschreven in het uitvoeringsplan. In de praktijk blijkt de inzet van extra assessments niet noodzakelijk. Er wordt gewerkt met een vast format. Dit format geeft inzicht in meerdere levensgebieden tijdens de Brede Intake en is samen met de leerbaarheidstoets een middel om het inburgeringsaanbod te bepalen en passende afspraken te formuleren. Dit werkt goed en levert een plan op dat de basis vormt voor de begeleiding tijdens het gehele inburgeringstraject. Sinds 2024 is ook deelname aan de voorinburgering als onderdeel van de Brede Intake toegevoegd om hier een formeel karakter aan te geven.

Voor gezinsmigranten hebben we een aangepast format gemaakt, omdat een aantal onderdelen voor het inburgeringsaanbod aan die groep minder relevant zijn.

Inburgeraars zelf geven aan de Brede Intake goed te vinden, maar ook lastig. Met name het benoemen van kwaliteiten en het nadenken over verschillende alternatieven wat betreft werk. Aansluiten bij de inburgeraar blijkt hierin belangrijk. De gesprekken zelf worden als prettig ervaren. Een opvallend signaal is dat de telefonische tolk zaken niet altijd goed vertaalt. Dit wordt ook herkend door Arabischsprekende collega's uit de uitvoering. Hierover is afstemming geweest met de tolkdienst waarmee we samenwerken, tolken gaan getraind worden op vertalen voor een gemeente en dit blijven we monitoren. De brede intake draagt bij aan een goed beeld van de inburgeraar en inburgeringsmogelijkheden. Dit blijkt ook uit de KIS Monitor van juni 2024.

2.1.3 Leerbaarheidstoets en StarterZ- klas

Alle consulenten zijn getraind voor het afnemen van de leerbaarheidstoets. Deze wordt individueel afgenomen bij statushouders met een touchscreen laptop en meet de leerbaarheid, dus niet het niveau. De toets wordt als middel gebruikt om de juiste leerroute te bepalen zoals ook beschreven in het uitvoeringsplan. In incidentele gevallen wijkt die keuze af van de uitkomst van de toets, dit sluit aan bij het landelijke beeld. Zoals beschreven in het uitvoeringsplan hebben we bij twijfel de mogelijkheid om iemand aan te melden voor de StarterZ-klas waar binnen 7 weken advies wordt gegeven over welke leerroute het beste aansluit. Die uitkomst wordt meegenomen om de leerroute en de PIP vast te stellen. We kunnen vaststellen dat de toets doet waarvoor hij bedoeld is en ondersteunend is bij het aanbod van de leerroute.

2.1.4 PIP

De PIP wordt gebruikt zoals beschreven in het uitvoeringsplan. Middels een beschikking wordt de PIP vastgesteld en het getekende format van de Brede Intake met daarin concrete afspraken wordt meegestuurd. De PIP afspraken worden ook gedeeld met de taalaanbieder en maatschappelijk begeleider van VWN, zodat iedereen op de hoogte is van de gemaakte afspraken en het doel waar naar wordt toegewerkt. De processen hiervoor zijn ingericht en dit loopt goed.

Doordat we voornamelijk vanuit de ROL de PIP vaststellen komt de termijn van binnen 10 weken na huisvesting niet in gevaar. Tot op heden is het aantal PIPS wat tussentijds gewijzigd wordt minimaal. Uitgangspunt is dat driemaandelijks de voortgang wordt gemonitord, besproken en vastgelegd in het inburgeringsdossier. Door wisselingen van consulenten en hoge instroom bij de ROL loopt het monitoren van die voortgang nog niet altijd zoals bedoeld en wordt er een inhaalslag qua registratie gemaakt, waarmee we inmiddels goed op weg zijn. De processen staan, de uitvoering is in ontwikkeling, de ervaringen met de PIP zijn positief. Dit kan worden voortgezet en geoptimaliseerd.

2.1.5 Voorinburgering COA

Gedurende 16 weken kan een statushouder wonend bij de ROL of een AZC voorinburgering volgen via het COA. Het COA kan dit traject aanbieden, maar niet verplichten.

In de praktijk merkten we regionaal dat gekoppelde statushouders hun prioriteit bij een woning en gezinshereniging hebben en daardoor moeilijk omschakelen naar een vroege start. Dit resulteerde in een lage opkomst bij de voorinburgering. Sinds oktober 2024 hebben we vanuit het samenwerkingsverband daarom de voorinburgering als verplicht onderdeel van de Brede Intake ondergebracht om de opkomst te verhogen. Juridisch is er geen grondslag om een boete op te leggen als iemand niet komt, maar in afstemming met het Ministerie is besloten om het formaliseren toch te proberen. De eerste ervaringen in Dalfsen zijn dat dit helpt en de opkomst omhoog gaat.

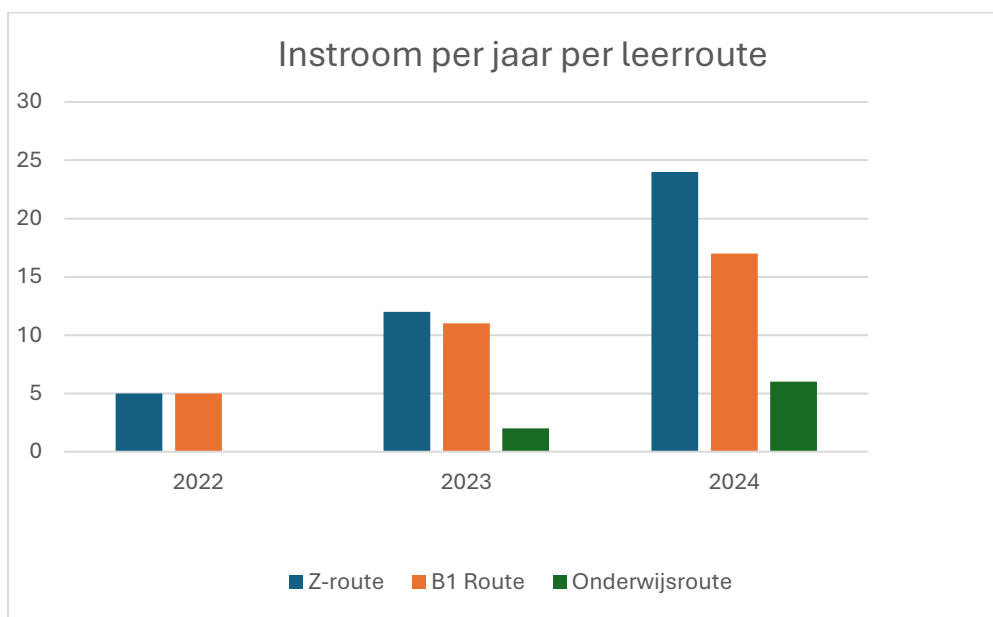
Conclusies en aandachtspunten inburgering van AZC tot PIP:

- We willen de huidige werkwijze en vroege start van de inburgering behouden en verder optimaliseren. De aanpak werkt en loopt goed. De verbeterslag ten aanzien van registratie en monitoring zetten we voort.
- Wel moeten we onderzoeken of voorfinanciering van de inburgeringstrajecten door die vroege start in de toekomst mogelijk blijft.

3 Leerroutes

3.1 Inkoop routes

In Dalfsen hebben we de Z-route lokaal ingekocht. We hebben ervoor gekozen per groep in te kopen en niet per traject. Dit betekent dat we zelf de kosten dragen voor lege lesplekken en startklasplekken. Echter wanneer we per traject inkopen wordt de trajectprijs in verhouding duurder en ontstaan er sneller wachtlijsten. Per saldo zal dit weinig verschil maken en werkt deze aanpak in de praktijk goed. De B1 en Onderwijsroute hebben we regionaal ingekocht op basis van trajectprijs. De kwaliteit van de leerroutes wordt gemonitord en beoordeeld middels kwartaalevaluaties en regionale overleggen. De bekostiging van de leerroutes vindt grotendeels plaats vanuit de SPUK Inburgering en deels uit eigen middelen. Waarbij zoals eerder benoemd de SPUK berekend wordt op basis van de aantallen huisvesting en niet op basis van het aantal trajecten. In de praktijk starten veel inburgeraars al voor huisvesting en volgt de financiering pas later.

Figuur 1: Instroom inburgeraars per route (bron registratie DUO)

Landelijk was voorspeld dat 15% van de inburgeraars in de Z-route zouden instromen, 60% in de B1 route en 25% in de Onderwijsroute. Bovenstaande grafiek laat zien dat de verhouding in Dalfsen in de praktijk anders ligt. Een handmatige telling inclusief nog niet geregistreerde trajecten laat een verdeling 40% Z-route, 45% B1 en 15% Onderwijsroute.

Het percentage Z-routes ligt in Dalfsen zowel in de telling van DUO als de handmatige telling fors hoger dan bij start van de WI2021 ingeschat. Z-route trajecten zijn intensiever qua trajecten wat consequenties heeft voor een caseload. Regionaal horen we deels hetzelfde beeld als in Dalfsen en deels herkenning in het landelijk beeld. Hier hebben we geen invloed op, omdat bij koppeling de leerroute nog niet bekend is.

3.2 Onderwijsroute

De Onderwijsroute is via de regio ingekocht bij het Deltion College (MBO) en Windesheim (HBO) te Zwolle. Deze overeenkomst loopt nog tot en met 31 december 2025. Eind 2024 is gestart met de voorbereiding van de nieuwe aanbesteding. Dalfsen blijft deze route regionaal inkopen. Vanuit Dalfsen is er nog geen ervaring met de Onderwijsroute via Windesheim. Dit kunnen we dus ook niet evalueren.

De ervaringen met de Onderwijsroute mbo bij het Deltion College zijn zowel vanuit de statushouders zelf als de uitvoering binnen de gemeente positief. Het is een intensief traject waarin naast taal ook Engels, rekenen en digitale vaardigheden worden aangeboden. De doorstroom naar een vervolgopleiding loopt hierdoor makkelijker dan vanuit de WI2013 waar de extra vakken niet werden aangeboden. De kwaliteit van de route is goed.

Aandachtspunt is dat jongvolwassenen die niet gelijk meekunnen in de Onderwijsroute en daardoor aangewezen zijn op de Z-route ofwel B1-route die de doorstroomkans niet hebben. Dit wordt meegenomen als aandachtspunt in de lopende aanbesteding. Maar ook voor jongvolwassenen die nog vanuit de WI2013 komen geldt dat de doorstroom lastig is.

In een gesprek met de werkgroep laaggeletterdheid Dalfsen zijn de mogelijkheden voor deze groep besproken. Onderzocht wordt of voor die groep een schakelprogramma kan worden aangeboden als re-integratietraject na afronding inburgering. Uitgangspunt van de Z-route en B1 route blijft in doorbemiddeling naar werk en uitstroom uit de uitkering. Echter incidenteel, op basis van persoonlijke situatie, kan een kansrijke jongvolwassene vanuit de WI2013 of na afronding van de Z-route of B1 route met een dergelijk traject toch doorstromen naar een MBO opleiding. Dit resulteert in meer gekwalificeerd personeel voor het bedrijfsleven.

3.3 B1 route

De B1 route is regionaal ingekocht (samenwerkingsverband regio Zwolle) en NL training is de taalaanbieder. Lessen worden in Zwolle gegeven en aangeboden middels online lesmateriaal. Vanuit de B1 route stroomt iemand in onze eigen "werkcarrousel" om vanuit daar de stap naar betaald werk te kunnen maken. Dit wordt middels opeenvolgende stages, werkervaringsplaatsen en werktrajecten gerealiseerd.

De ervaringen van inburgeraars binnen de B1 route zijn wisselend. In de basis is het aangeboden programma goed. De locatie is tevens goed bereikbaar. Wat minder positief wordt ervaren is dat lesmateriaal online wordt aangeboden. Daarnaast ligt het niveau binnen de lesgroepen soms ver uit elkaar. Er wordt veel zelfstandigheid gevraagd, inburgeraars zouden liever meer uitleg, qua grammatica door de docent zien. Ook is er qua lessen in avonduren een beperkte mogelijkheid. Als iemand werk heeft levert dit een probleem op. Ander aandachtspunt is dat in de aanbesteding het B2 aanbod buiten de overeenkomst gebleven, terwijl het doel een zo hoog mogelijk taalniveau is. In individuele gevallen kopen we hier apart een B2 traject voor in.

Binnen het regionale overleg(RAOI) worden alle signalen gedeeld en dit wordt via contractmanagement ONS ook besproken met de taalaanbieder. De huidige overeenkomst loopt tot april 2026. Bovenstaande punten worden meegenomen in evaluaties en verbeterplannen. Daarnaast zal Dalfsen in 2025 onderzoeken en besluiten of we als gemeente meedoen met een eventueel volgende regionale aanbesteding. Alternatief kan zijn om de B1 route lokaal aan te besteden net als de Z-route.

3.4 Z-route

In het uitvoeringsplan inburgering 2022 was een prognose meegenomen van het aantal inburgeraars dat de Z-route zou gaan volgen. De praktijk is anders gebleken dan de landelijke voorspelling. In plaats van één klas zijn we in november 2024 inmiddels gestart met de vierde klas Z-route. Er wordt drie dagdelen les gegeven van 2,5 uur. Na 2,5 jaar kan een inburgeraar dan de 800 uur taallessen hebben afgerond. In 2025 zijn de eerste trajecten klaar.

Inburgeraars ervaren de taallessen in de Z-route als heel positief. Ze gaan met plezier naar school, krijgen zoveel mogelijk les op niveau en er is persoonlijke betrokkenheid vanuit de docenten. De kwaliteit wordt als goed ervaren. Ook uit de kwartaalevaluaties en een tevredenheidsonderzoek vanuit WenL komt dit naar voren. Er is sprake van korte lijnen en goede afstemming. De kwaliteit van de aangeboden Z-route is hoog. Wel zien we dat jongeren niet op hun plek zijn in deze route. Dit is ook een landelijk beeld.

De huidige overeenkomst met WenL loopt tot oktober 2025. In 2025 volgt een nieuwe aanbesteding. We willen het aantal taallessen per week naar 9 ophogen om de trajecten te verkorten en sneller het traject naar werk of het maximaal haalbare in te kunnen zetten.

3.4.1 De StarterZ-klas

Voor inburgeraars waar twijfel bestaat tussen de Z-route en B1 route hebben we enkele Startklasplekken binnen de Z-route. Binnen 7-10 weken in de Startklas is er een redelijk beeld en volgt een gesprek over welke route het meest passend is. De ervaringen met de Startklas zijn dusdanig positief dat we dit vooralsnog voortzetten. Bij twijfel geeft de startklas extra inzichten en kan iemand ofwel in de klas blijven of er kan omgeschakeld worden naar de B1 route en dan blijft iemand tot hij/zij kan starten in die route.

3.4.2 Participatie binnen de Z-route

Participatietrajecten

Naast de taallessen moeten inburgeraars binnen de Z-route 800 uur aan participatie activiteiten doen. In het uitvoeringsplan hebben we gezegd dat we bij de start begeleide participatietrajecten wilden inzetten. Dit participatietraject vullen we aan met informele activiteiten gericht op taal. In de praktijk zetten we dit ook zo in. Inburgeraars starten ongeveer 3 maanden na start van de taallessen met het begeleide participatietraject bij Sociale Werkvoorziening Larcom te Ommen. We werken hier met twee modules waarin praktijk ervaring, werknemersvaardigheden, taal en de Module Arbeidsmarkt Participatie (hierna MAP) ondergebracht zijn. De basis staat inmiddels goed en we zijn gestart met de doorontwikkeling.

Uit evaluaties met statushouders en Larcom blijkt dat de werkzaamheden bij Larcom als simpel ervaren worden en de werkomgeving als lastig. De begeleiding van deze groep is intensief. Uit gesprekken met de inburgeraars op de werkvloer en gesprekken met Larcom blijkt dat er meer aandacht moet komen voor taal op de werkvloer op een methodische wijze en informele momenten waardoor het plezier vergroot wordt. Dit lijkt samen met actieve begeleiding de sleutel tot een meer succesvol participatietraject in de beginfase. De eerste stappen worden hierin inmiddels gezet. Om dit traject goed neer te kunnen zetten is tijd en investeren vereist. Er is voor gekozen om de samenwerking te verlengen om de ingezette koers te optimaliseren en de resultaten goed te kunnen meten op basis van kwaliteit. Dit zal in 2025 en 2026 goed worden gemonitord. Dit ligt ook vast in de nieuwe opdrachtovereenkomst.

Naast Larcom is eind 2024 gestart met een pilot bij Kari's Crackers te Heino. Deze pilot loopt tot en met 2025. Reden voor die uitbreiding is de ervaring dat Larcom niet bij iedere statushouder goed past, de hoeveelheid plekken beperkt is en dat we alternatieven willen met als doel maatwerk en maximaal resultaat. De pilot loopt te kort om hier al iets over te kunnen zeggen.

Participatieactiviteiten

De participatie uren worden aangevuld met losse activiteiten. Het participatie verklaringstraject (hierna PVT) valt hieronder, maar ook activiteiten als Koffie en Taal/ Taalcafé, taalstages, vrijwilligerswerk, naaiatelier SamSam, zwemles/fietsles en voorlichtingen. Uit bezoeken aan naaiatelier SamSam en Koffie en Taal blijkt dat deze plekken belangrijk zijn, zeker bij de start van het participeren. Deelnemers ervaren het als laagdrempelig, een fijne veilige plek waarbij ze kunnen oefenen met de taal. En er zijn veel vaste vrijwilligers actief. Koffie en Taal heeft een hoge opkomst en goede kwaliteit. Voorlichtingen en zwemlessen worden goed bezocht.

Aandachtspunt bij SamSam is dat deelnemers lang blijven vanwege de vertrouwde plek, weinig taal oefenen en dat dit in sommige gevallen de doorstroom naar een volgende stap belemmert.

De Koffie en Taalgroep (Taalcafé) in Nieuwleusen wordt minder goed bezocht. Inburgeraars geven aan dat ze vaker zouden gaan als er meer 1 op 1 contact is op eigen taalniveau of wanneer er spelletjes worden gedaan of over een thema wordt gepraat. Om de opkomst te verhogen kijken we samen met Taalpunt naar de signalen en mogelijke oplossingen.

Uit alle gesprekken blijkt dat de taal oefenen in de praktijk, actief zijn en investeren in begeleiding in het bijzonder binnen de Z-route de sleutel tot succes zijn. Voor een deel is betaald werk niet haalbaar en zij kunnen binnen het participatieaanbod actief blijven. Voor de statushouders die naar betaald werk kunnen is deze opstart essentieel om de volgende stap te kunnen maken binnen de werkcarrousel.

We willen onderzoeken of het wenselijk is om in plaats van losse participatieactiviteiten een deel van de participatie uren onder te brengen bij de taalaanbieder als extra dagdeel. Daarmee cluster en borg je het grootste deel van de uren bij de participatieaanbieder en taalaanbieder en zijn de losse trajecten aanvullend. Dit is minder arbeidsintensief en houdt losse activiteiten laagdrempelig. We hebben hiervan voorbeelden vanuit een Divosa netwerkbijeenkomst. Landelijk worstelen veel gemeenten hoe dit deel goed in te vullen. Dit blijkt ook uit de KIS monitor 2024.

Haalbaarheid

In de praktijk zien we dat de 800 participatie uren binnen drie jaar een behoorlijke uitdaging is in combinatie met de 800 uur taallessen en andere afspraken. Met name de vrouwen met een druk gezin ervaren het als zwaar. Ook mentaal welzijn heeft invloed op het traject, waarbij met name de gezinshereniging en huisvesting stressfactoren zijn. In gesprekken met inburgeraars wordt de boodschap meegegeven dat ze de tijd totdat het gezin komt beter goed kunnen besteden aan taalontwikkeling. Zodat wanneer het gezin komt ze er ook daadwerkelijk voor het gezin kunnen zijn. Eenduidige communicatie hierin en ondersteuning om vertrouwen te krijgen blijken belangrijk om vooruit te kunnen.

Van participatie naar werk

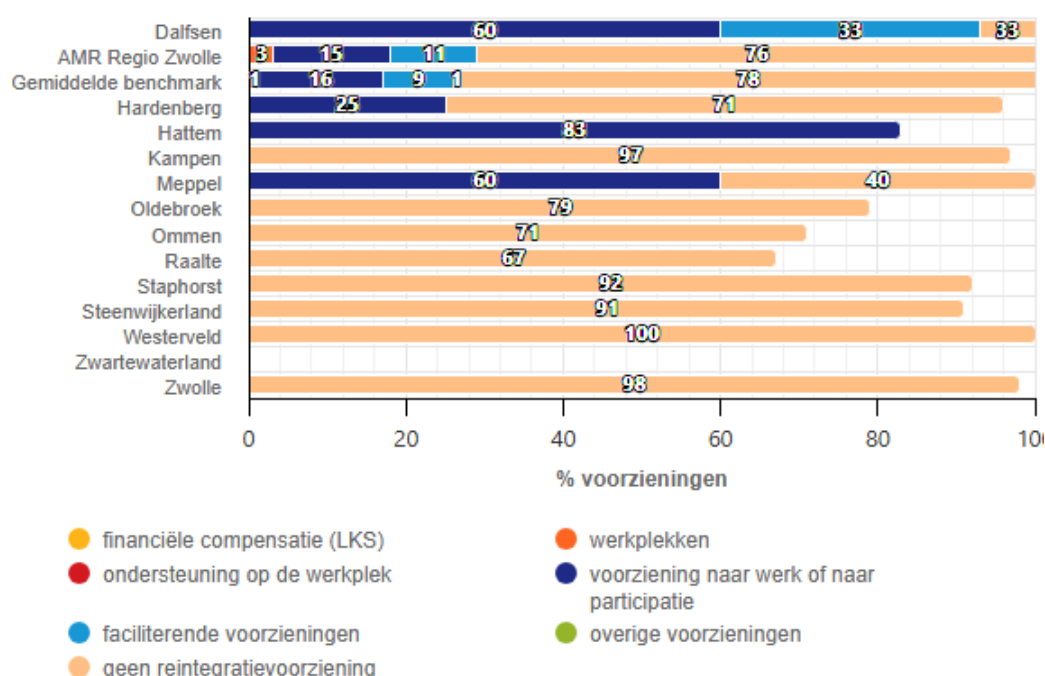
Als blijkt dat iemand uiteindelijk toe kan werken naar betaald werk stroomt iemand door naar onze eigen “Werkcarrousel” waar stap voor stap wordt toegewerkt naar werk. Vervolgplekken voor vrouwen zonder enige opleiding/ ervaring zijn beperkt. Dit vraagt aandacht in de uitvoering. Trajecten zonder hoge taaleis zijn gewenst, maar in de praktijk minimaal voorhanden. Hierbij zoeken en vinden we ook regionaal aansluiting. In de KIS monitor wordt benoemd dat vrouwelijke statushouders gerichte en passende begeleiding richting de arbeidsmarkt moeten krijgen. Die visie delen we, maar wij vinden aandacht voor de mannelijke statushouders minstens zo belangrijk. In de praktijk zien we dat ook mannen worstelen met een andere cultuur en de vrouw richting opleiding/ werk waardoor er thuis meer wordt verwacht dan ze gewend zijn en de man een andere rol krijgt. Bovenstaande onderwerpen kwamen ook terug bij een aantal bijeenkomsten vanuit Divosa en de presentatie van een onderzoek vanuit de HAN (Hogeschool Arnhem Nijmegen) waarbij we aanwezig waren.

De doorstroom vanuit het inburgeringstraject naar de Werkcarrousel vraagt nog wel aandacht. Als de inburgeraar de Werkcarrousel instroomt zou dit eigenlijk eenzelfde vertrekpunt moeten zijn als iemand die regulier in de bijstand komt. Dus een plan van aanpak, duidelijke route en goede overdracht vanuit consulenten naar de loopbaanbegeleider en netwerker. Hier is een start mee gemaakt en wordt in 2025 in samenwerking met de beleidsmedewerker Participatiewet verder uitgewerkt en geborgd in het re-integratiebeleid.

In het uitvoeringsplan is ook benoemd dat we een “pilot praktijkleren” zouden starten om praktijkervaringen om te kunnen zetten in certificaten. Dit is nog niet gerealiseerd en wordt meegenomen in de samenwerking met de beleidsmedewerker Participatiewet waarbij we kijken hoe we praktijkleren voor inburgeraars een plek kunnen geven binnen de werkcarrousel.

We zien dus een aantal verbeterpunten ten aanzien van het traject naar werk. Desondanks doen we in vergelijking met andere gemeenten veel op het gebied van re-integratie van inburgeraars (of wij registreren dit beter):

Grafiek 5.1: Percentage statushouders Wi2021 met een re-integratievoorziening

Figuur 2: Inzet op re-integratievoorzieningen (bron: Benchmark statushouders Divosa)

Conclusies en aandachtspunten leerroutes:

- We zijn tevreden over het taalaanbod wat we hebben, met name in de Onderwijsroute en de Z-route, dit loopt goed. Ervaringen uit de praktijk en aandachtspunten nemen we mee in nieuwe aanbestedingen.
- We zijn positief over de startklasplekken binnen de Z-route.
- Voor jongvolwassenen die niet gelijk kunnen instromen in de Onderwijsroute of anderzijds niet kunnen doorstromen naar het mbo en daardoor in de Z-route of B1 route komen worden alternatieven onderzocht.
- De basis voor het praktijkdeel van de Z-route staat goed en dit loopt. Doorontwikkeling en aanpassingen zoals clustering van participatie uren pakken we verder op.
- De aansluiting vanuit inburgering op de werkcarroussel inclusief praktijkleren pakken we samen met de beleidsmedewerker re-integratie en team werk op.
- Opkomst en vormgeving van het taalcafé Nieuwleusen pakken we in samenwerking met Taalpunt op.
- Zorg hebben we over het aanbod in de B1 route. De basis is goed, maar er zijn veel aandachtspunten. Er wordt regionaal samengewerkt om dit te verbeteren.
- Zorg hebben we over de haalbaarheid van het praktijkdeel Z-route voor sommige inburgeraars. Hierin hebben we oog voor maatwerkoplossingen.

4 Wonen

De meeste gekoppelde statushouders verhuizen vanaf de ROL, een ander AZC of AMV (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) locatie naar een reguliere of tijdelijke woning. Tijdelijke woningen zijn de HAR woningen (gefinancierd door de Hotel Accommodatie Regeling van het COA). Deze woningen worden als doorstroomlocatie ingezet tot reguliere huisvesting via woonstichtingen Vechthorst of Vechtdal Wonen beschikbaar komt. Daarnaast hebben we statushouders die bij een noodopvang in Dalfsen na toekenning van de verblijfsvergunning aan Dalfsen wordt gekoppeld en vanuit de noodopvang wachten op reguliere huisvesting. Gezinsmigranten en nareizigers in het kader van gezinshereniging voegen zich bij hun gezinslid.

Sinds december 2024 hebben we een AMV locatie waar 8 tot 12 jongeren wonen en begeleid worden door D3 en Stichting Nidos richting zelfstandige huisvesting.

Belangrijk rondom het thema wonen is eenduidige voorlichting voor iedereen die komt wonen in Dalfsen. Dit doen we zowel voor, tijdens als na huisvesting.

Wat betekent dat concreet?

- Statushouders krijgen voorlichting over wonen tijdens de voorinburgering bij de ROL. Met de ROL is afstemming geweest over wat belangrijk wordt gevonden vanuit de woonstichting in Dalfsen.
- In 2023 is een procesbeschrijving huisvesting ontwikkeld door de gemeente, Vechthorst en VWN volgens het "alles op één dag" principe voor een soepele start en eenduidigheid. Praktische zaken bij huisvesting worden zoveel mogelijk de eerste dag geregeld.
- De woonstichting informeert de statushouder over wat wonen in Dalfsen betekent bij toewijzing van een woning en als er knelpunten zijn.
- Tevens houden zij na een aantal maanden een aftersales gesprek waarbij extra aandacht is voor ventilatie, tuinonderhoud en andere belangrijke zaken.
- De gemeente neemt aandachtspunten tijdens het wonen mee in de start- en voortgangsgesprekken.
- Zowel VWN als de Thuisgevers (begeleiding HAR woningen) schenken aandacht aan woonvragen tijdens de maatschappelijke begeleiding.

De consultants, Vluchtelingenwerk en Vechthorst ervaren het werken met de opgestelde procesbeschrijving als positief. De korte lijnen en heldere afspraken geven duidelijkheid en worden als prettig ervaren. Ook het thema wonen tijdens de voorinburgering wordt als positief ervaren. Tevens krijgen we van bijna alle inburgeraars terug dat ze het wonen in de gemeente Dalfsen als prettig ervaren en dat de informatie goed is. Ook het contact met gemeente en woonstichting ervaart men positief, er zijn korte lijnen en snelle oplossingen. Buren zijn over het algemeen vriendelijk. Wel is het lastig contact te maken. Dit moet vaak echt uit de inburgeraar zelf komen. Statushouders zouden gezien het drukke programma graag hun afspraken met Vechthorst willen plannen. Vechthorst onderzoekt het zelf plannen in tijdsblokken op dit moment.

De huidige werkwijze zetten we voort, waarbij we blijven door ontwikkelen en scherp blijven op eenduidigheid. Een goede start is nu geborgd door de gemaakte afspraken.

Conclusies en aandachtspunten:

- Het proces en de samenwerking rondom huisvesting en wonen loopt goed. Alle partijen zijn tevreden.
- Wisseling van contactpersonen of maatschappelijk begeleiders maakt dat incidenteel niet de afgesproken werkwijze gehanteerd wordt wat soms extra werk oplevert. Hierover is afstemming met de samenwerkingspartners zowel tijdens kwartaalevaluaties als tussentijds wanneer de situatie er om vraagt.
- Aandachtspunt is de lange wachttijd tot reguliere huisvesting. De woonomstandigheden op de ROL zijn sober en dit heeft invloed op mentaal welzijn en motivatie tot inburgeren. Dit levert veel weerstand op. Wonen is een terugkerend thema in gesprekken en er is afstemming met COA hierover.
- Vanuit de evaluatie met de werkgroep statushouders is als één van de acties gekomen dat Vechthorst, VWN en SAAM actiever kunnen gaan samenwerken en bijvoorbeeld middels een opruimactie in een wijk meer in contact kunnen komen met de statushouders binnen de gemeente in het kader van wonen, preventie en zelfredzaamheid. Dit wordt verder vormgegeven in 2025.

5 Thuis en Zelfredzaam

5.1 Maatschappelijke begeleiding

VWN voert de maatschappelijke en juridische begeleiding uit gedurende 18 maanden in nauwe samenwerking met de consultants (regievoerders) van de gemeente Dalfsen. Daarna kunnen inburgeraars nog 12 maanden gebruik maken van het wekelijks spreekuur van VWN en zet de gemeente de begeleiding op het gebied van inburgering, participatie en inkomen voort. De begeleiding ligt vast in een handboek en wordt ondersteund met de procesbeschrijving huisvesting en een programma zelfredzaamheid om te borgen dat de inburgeraars dezelfde begeleiding aangeboden krijgen.

De ervaringen met de maatschappelijke begeleiding vanuit VWN worden door de inburgeraars als positief ervaren. Er is goed contact en de statushouder ervaart goede afstemming tussen VWN en de gemeente Dalfsen. Men krijgt snel reactie, er wordt een eerlijk verhaal verteld en het persoonlijk contact wordt als warm ervaren. Vanuit het programma zelfredzaamheid wordt een inburgeraar in de beginfase al bekend gemaakt met de Infopunten als toegang voor vragen. De warme doorverwijzing vindt men prettig. Bij het Infopunt is er aandacht voor dat statushouders de plek aan de balie niet altijd prettig ervaren door de drukte en het lawaai. Dat maakt het lastiger een vraag te stellen of uitleg goed te begrijpen. De coördinator Infopunten neemt deze feedback mee.

De maatschappelijke begeleiding wordt voornamelijk uitgevoerd door toegewijde vrijwilligers. Als we dit breder trekken zien we dit in het hele voorliggend veld ten aanzien van deze doelgroep. Dit levert persoonlijke begeleiding, betrokkenheid en flexibiliteit op. Maar hiermee is tegelijkertijd sprake van een bepaalde kwetsbaarheid. De begeleiding is soms een tijdrovende en zware belasting en we zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van vrijwilligers. Dit sluit ook aan bij de nota financiële bestaanszekerheid 2025, waarin het belang van een professionele achterwacht voor o.a. deze doelgroep wordt benoemd. Hier zal ook op worden ingezet.

5.2 Participatieverklaringstraject (PVT)

Elke inburgeraar moet een participatieverklaringstraject volgen (PVT). VWN verzorgt de training PVT tijdens de inburgering. Uitreiking van het certificaat vindt plaats in de Raadzaal door de beleidsmedewerker inburgering en participatie. Bij elke training geven een aantal samenwerkingspartners een presentatie. Zo geeft de GGD een voorlichting over gezondheid en sluiten de Woonstichting en de Kern maatschappelijk werk aan. Het traject wordt als positief en prettig ervaren door de inburgeraars. Ze krijgen meer inzicht in hoe het werkt in Nederland. Waar we qua afstemming en organisatie met VWN in 2022 en 2023 knelpunten ervaarden loopt dit in 2024 goed. Hierbij is een vaste trainer per jaar een meerwaarde gebleken.

5.3 Financieel ontzorgen en financiële zelfredzaamheid

In het uitvoeringsplan was aangegeven dat we extern budgetbeheer zouden inzetten voor het financieel ontzorgen. Na grondig onderzoek om dit uit te besteden aan budgetbeheer is gekozen om het financieel ontzorgen zelf uit te voeren. Dat wil zeggen dat we als gemeente vanuit de uitkering van de statushouder de huur, gas/water/licht en zorgverzekering betalen en het restant wordt uitgekeerd aan de statushouder. In de opstart heeft dit veel tijd en inzet gekost om het goed op de rit te krijgen. De complexiteit van dit onderdeel komt ook terug in Uitvoeringsbrief Inburgering Ministerie SZW van juni 2024. Inmiddels staat er in Dalfsen een proces dat werkt en dat verder aangescherpt wordt door ervaringen in de praktijk.

Er liggen werkafspraken vast in een instructie en de voortgang en rapportage is inmiddels geborgd in werkprocessen. Het uitgangspunt is zes maanden ontzorgen waarbij ruimte is voor maatwerk. De vervolgstap op einde ontzorging kan nog strakker ingeregeld worden. Door de ontzorging zelf te doen is er meer grip. Het is meer werk, maar het levert ook een beter resultaat op.

Uit de metingen tijdens de voortgangsgesprekken van de gemeente blijkt dat de zelfredzaamheid in kleine stappen gaat. We blijven dit proces monitoren en aanscherpen, zodat een goede voortgang geborgd kan worden.

Vanuit het financieel ontzorgen is er een koppeling met het Programma Zelfredzaamheid. Hierin is vastgelegd wat we aanbieden om de financiële zelfredzaamheid te vergroten en welke mogelijkheden er zijn als 6 maanden ontzorging niet voldoende blijkt. Tijdens de inburgering wordt de Training Omgaan met Geld geboden. Hier sluit schuldhulpverlening van de gemeente ook bij aan.

VWN neemt in de maatschappelijke begeleiding het Divosa Geldplan Statushouders mee en introduceert inburgeraars bij de Infopunten wat bijdraagt aan de zelfredzaamheid.

Voor deelnemers uit de Z-route gaan we onderzoeken wat passend is qua extra financiële training, zodat het beter beklijft. Tevens wordt een praktische voorlichting over goedkoop boodschappen doen en budgetkoken gemist. Dit gaan we onderzoeken.

5.4 Module Arbeidsmarkt Participatie (MAP)

Voor de Z-route is de invulling van de MAP uitbesteed aan Larcom. Eén groep heeft de training afgerond. Voor de B1 route bieden we het zelf aan. Als een inburgeraar het participatiedeel niet volgt bij Larcom zal degene een MAP traject bij de gemeente volgen. Waarbij het taalniveau wordt aangepast, de thema's sluiten al op elkaar aan.

Voor het B1 aanbod hebben we twee trainingen middels een train de trainer constructie gedaan. Per 2025 zullen de netwerker en loopbaanbegeleiders van de gemeente Dalfsen de training zelf gaan geven. Meerwaarde is dat ze de inburgeraars al leren kennen voordat ze in onze werkcarrousel stromen wat bijdraagt aan het traject naar werk. De inburgeraars die tot nu toe de MAP hebben gevolgd zijn tevreden. Het draagt bij aan een concreter plan voor de toekomst, meer kennis over hoe het werkt in Nederland en laat de inburgeraar nadenken over mogelijkheden. Zowel over opleidingsmogelijkheden als wensberoepen, maar ook over alternatieven als een wensberoep niet haalbaar is. Het zogenaamde broodberoep. Samen met de beleidsmedewerker Participatie, netwerker en loopbaanbegeleiders wordt onderzocht hoe we zowel de statushouders als reguliere instroom op eenzelfde punt krijgen bij de start van het traject naar werk. Dit krijgt in 2025 verder vorm.

5.5 Preventie, welzijn, gezondheid

Op het gebied van preventie zijn de afgelopen jaren verschillende dingen ingezet. Een training cultuursensitief werken voor betrokken vrijwilligers en het team participatie. Ontwikkeling van klantreizen voor statushouders en het Project Sleutelpersonen. Laatstgenoemde was ook opgenomen in het uitvoeringsplan. Een training rondom mentaal welzijn is recent niet aangeboden doordat hiervoor geen ruimte werd gevoeld door inburgeraars. Hier is op ingesprongen door mensen individueel door te verwijzen indien nodig. In 2025 wordt wel een training Mindfit aangeboden. Ook tijdens de PVT training wordt dit onderwerp besproken. Dit heeft prioriteit. Ook gaan we onderzoeken in hoeverre financieel een beroep kan worden gedaan op het SPUK GALA om zo voldoende op het gebied van mentaal welzijn te kunnen bieden.

De doelgroep statushouders is de afgelopen jaren flink gegroeid. Gevolg is dat de doelgroep binnen andere beleidsterreinen ook vaker zichtbaar wordt. Bijvoorbeeld binnen WMO, Jeugd en Leerplicht. Naast taal- en cultuurproblemen zien we bijvoorbeeld meer huwelijksproblemen na gezinshereniging. Hier is een verband met de veel langere wachttijden tot gezinshereniging waardoor gezinnen weer opnieuw moeten leren samenleven na een lange tijd in twee werelden. Bij problemen schakelen we

De Kern maatschappelijk werk in. Onderzocht kan worden of dit een preventieve aanpak vereist gezien de toename. Binnen jeugd wordt ook een toename van het aantal casussen gezien. Met name cultuurverschillen en acceptatie zijn hierin knelpunten. Vanuit eigen cultuur wordt anders met problemen omgegaan en is professionele hulp vaak nog een taboe. Bijvoorbeeld accepteren dat een kind beter past binnen het speciaal onderwijs blijkt heel lastig.

Binnen leerplicht is de doelgroep in beeld vanwege verzuim. Hier speelt vervoer naar school, problemen met fietsen een rol. In de uitvoering is hier aandacht voor, maar wordt wel dezelfde lijn aangehouden als reguliere jongeren. Ook de onwetendheid over onderwijs in Nederland bij ouders is een zorgpunt. Door gebrek aan kennis en de taal. Informatie komt daardoor niet altijd goed over. Hier is aandacht voor in de maatschappelijke begeleiding en vanuit consulenten. Ook de inzet van Sleutelpersonen kan bijdragen en richting het basisonderwijs is een training "Vluchtelingenkind in de klas" aangeboden. Maar er ligt hier ook een verantwoordelijkheid voor het onderwijs om deze doelgroep goed te bedienen als één van de doelgroepen in de maatschappij. Dat is nog niet overal goed ingericht. Daarnaast is helder dat steeds meer beleidsvelden te maken krijgen met de doelgroep statushouders. Belangrijk is dat de inkoop van zorg hier goed op is afgestemd. Dat is nu niet het geval. Ook is essentieel dat medewerkers voldoende zijn toegerust om cultuursensitief te kunnen werken. Dit vraagt aandacht blijkt uit de reacties vanuit WMO, Jeugd en Leerplicht.

Project Sleutelpersonen

In 2024 is gestart met het project Sleutelpersonen. Er lag hiervoor een duidelijke behoefte vanuit de praktijk. In 2024 zijn twaalf sleutelpersonen getraind en van start gegaan. De eerste ervaringen zijn succesvol, maar de conclusie is ook dat een dergelijk project tijd en ruimte vraagt om goed te laten lopen en onder de aandacht te houden. Informatie en succesverhalen worden regelmatig gedeeld in het voorliggend veld. Bij de start werd vanuit dit voorliggend veld met enthousiasme gereageerd. Inmiddels zijn we door meerdere gemeenten benaderd over hoe we dit hebben aangepakt. SAAM doet de uitvoering met een coördinator. Die lijn is kort en goed. De sleutelpersonen hebben ook een rol in deze evaluatie gehad door aan te sluiten bij bijeenkomsten en met gerichte vragen van ons signalen op te halen en te delen.

Preventieplanning

Vanuit het uitvoeringsplan was het de bedoeling om een preventieplanning te maken. Dit is nog niet concreet geworden, maar deze behoefte ligt er nog steeds blijkt uit de evaluatiegesprekken. Dit is meegenomen in de actielijst vanuit de evaluatie met de werkgroep statushouders en wordt opgepakt. In de planning krijgen mentaal welzijn en de training cultuursensitief werken een plek. Tevens het project sleutelpersonen en de jaarlijkse voorlichtingen vanuit de GGD over gezondheid en opvoeden in twee culturen.

Vanuit de inburgeraars zelf is er een wens voor een flyer met alle ondersteunende organisaties erop. Hieruit moet duidelijker worden bij welke organisatie voor welke vraag ze terecht kunnen. Dit wordt vanuit de werkgroep statushouders samen met VWN opgepakt en er wordt aansluiting gezocht bij de ontwikkelingen qua (digitale) toegang van de gemeente Dalfsen.

Ook gaat SAAM samen met VWN en Vechthorst onderzoeken of ze meer samen op kunnen trekken in bijvoorbeeld wijkbezoeken en opruimacties, zodat statushouders ook bij alle organisaties goed in

beeld zijn. Dit is zoals reeds bij het thema wonen benoemd één van de vervolgacties die uit de evaluatie met de werkgroep statushouders is gekomen en in dat verband geborgd.

Conclusies en aandachtspunten Thuis en Zelfredzaam

- We zijn positief over de manier waarop we de maatschappelijke begeleiding vormgeven in Dalfsen. De lijnen zijn kort, de samenwerking goed. Er is sprake van betrokkenheid.
- Aandachtspunt is de kwetsbaarheid door de grote inzet van vrijwilligers rondom de doelgroep. We blijven aandacht hebben voor de versterking van het voorliggend veld.
- Over de vormgeving van de PVT en MAP zijn we positief. Dit werkt in de praktijk.
- We zijn enthousiast over het project sleutelpersonen waarmee we zijn gestart.
- Aandachtspunt op het gebied van zelfredzaamheid is de groep vanuit de Z-route. We gaan onderzoeken wat qua extra financiële training passend is voor de groep om de zelfredzaamheid te verstevigen en vergroten.
- De aansluiting vanuit inburgering naar de werkcarroussel wordt vormgegeven in samenwerking met de beleidsmedewerker Participatiewet.
- Om voldoende op mentaal welzijn in te kunnen spelen worden de mogelijkheden via het SPUK GALA onderzocht in afstemming met de beleidsmedewerker preventie.
- De groei van de doelgroep vraagt gemeentebreed aandacht voor cultuursensitief werken en de juiste inkoop van zorg en ondersteuning.

6 Handhaving

Tot op heden zijn er enkele boetes opgelegd. Wel zijn er vaker handhavende gesprekken gevoerd wanneer inburgeraars niet mee wilden werken. De visie is om steeds het belang van de inburgeraar centraal te stellen en het gezin hierin mee te nemen om zo iemand te bewegen tot actie. Een boete geven we alleen als het niet anders kan en kans geeft op het gewenste resultaat. Vanuit ervaring blijkt dat een boete ook averechts kan werken. Het is een middel, geen doel op zich. In de meeste gevallen lukt dit.

Wel zien we de weerstand stijgen, omdat huisvesting lang op zich laat wachten. Dit kan resulteren in meer boetes op grond van de WI2021. Een actiepoint is om in beleid vast te leggen wanneer we een boete opleggen op grond van de WI2021 en wanneer op grond van de Participatiewet. Hier is nu veel onduidelijkheid over. Dit is belegd bij de beleidsmedewerker re-integratie en de kwaliteitsmedewerker.

7 Monitoring en verantwoording

Hoe doen we dit?

Er is sprake van een korte lijn vanuit de uitvoering, beleid en samenwerkingspartners met de inburgeraar zelf. Dit geeft veel inhoudelijke inzichten vanuit de praktijk.

Op uitvoeringsniveau binnen de gemeente is voor elke stap in het proces een werkinstructie geschreven om zo het proces te optimaliseren, registratie te kunnen borgen en de juiste data te kunnen draaien en monitoren. De data draaien we uit de inburgeringsdossiers op klantniveau. Naast de registratie in inburgeringsdossiers wordt de voortgang door de uitvoering geregistreerd in het DUO Portaal. Dit is verplicht. Idealiter zou dit gekoppeld zijn aan de gemeentelijke systemen, maar dit moet nu nog apart worden vastgelegd. Ook heeft elke taalaanbieder een portal waar de individuele voortgang per inburgeraar gemonitord kan worden. Bovenstaande allemaal bijhouden blijkt in de praktijk naast het begeleiden van de inburgeraars arbeidsintensief, maar is wel nodig voor monitoring. Dit wordt landelijk ook erkend en hier is niet direct een oplossing voor. Dit vraagt aandacht.

Op beleidsniveau vinden met alle betrokken samenwerkingspartners kwartaalevaluaties plaats. En werken we sinds 2016 met de werkgroep statushouders waarin samenwerkingspartners vertegenwoordigd zijn. Ook is er verbinding met de Participatieraad. Regionaal werken we samen binnen het samenwerkingsverband regio Zwolle (RAOI) rondom inburgering. Met het COA en vier andere gemeenten werken we samen voor de Regionale Opvanglocatie Zwolle (ROL). Landelijk krijgen we data en evaluaties vanuit het Ministerie, Divosa en de KIS monitor. Lokale data leveren we aan bij het CBS, waarvan we per kwartaal een landelijk rapport ontvangen.

Wat levert dit op?

Lokaal en Regionaal

De data uit de inburgeringsdossiers geven een goed beeld van de verdeling per route en van de doorstroom vanuit de brede Intake naar inburgering. Op dit moment zijn er nog te weinig andere gegevens doordat de meeste inburgeraars nog binnen hun inburgeringstermijn bezig zijn met een traject, maar op termijn verwachten we ook gegevens te kunnen opleveren over bijvoorbeeld uitstroom en inburgeringsduur.

Binnen de werkgroep statushouders in 2024 hebben we alle inzet (dienstverlening en activiteiten) geëvalueerd. Per activiteit is gekeken of dit daadwerkelijk bijdraagt aan het beoogde resultaat. Dit heeft geresulteerd in een overzicht met zaken die we blijven doen en acties die we gaan oppakken. Deze acties zijn concreet belegd en het overzicht komt als monitor elk kwartaal op de agenda van de werkgroep om de voortgang te monitoren en te prioriteren.

Binnen regionale samenwerkingsverbanden (ROL en RAOI) worden ervaringen uitgewisseld en samen opgetrokken. We zien dat we in Dalfsen met veel zaken voorlopen op andere gemeenten, alleen op dit moment niet ten aanzien van huisvesting. Soms vertragen de samenwerkingen de voortgang, doordat meerdere partijen een besluit moeten nemen over een bepaald onderwerp. Bijvoorbeeld het ingrijpen als een taalaanbieder niet volgens afspraak levert.

Vanuit de Participatieraad zijn los van enkele vragen op individueel niveau geen signalen gekomen over de uitvoering van het uitvoeringsplan inburgering. In november 2024 is er een uitleg gegeven over hoe de praktijk er momenteel uitziet.

Landelijk

De benchmark van Divosa heeft cijfers tot en met 2022. Dit geeft nog geen reëel beeld van de huidige situatie, omdat in 2023 en 2024 de instroom veel hoger was. Wel is zichtbaar dat we vanaf 2022 gelijk op participatie inzetten. Ook doen we het landelijk goed als het gaat om het vaststellen van een PIP. De komende jaren zullen de data van Divosa een beter beeld kunnen geven.

Uit de Uitvoeringsbrief Inburgering Ministerie SZW van juni 2024 blijkt dat gemeenten er in een complexe context in geslaagd zijn om alle onderdelen uit de eerste fase van de nieuwe wet te implementeren, maar dat er ook uitdagingen zijn. Er staan veel herkenbare zaken in die ook in deze evaluatie zijn beschreven. Maar we zien ook dat we voorlopen met een "vroeg start" en dat we als Dalfsen goed zijn in maatwerk. Zoals het aanbieden van de Onderwijsroute aan inburgeraars die niet (geheel) meer in aanmerking komen voor studiefinanciering bij een vervolgopleiding. Adviezen uit de uitvoeringsbrieven sluiten aan op onze eigen bevindingen.

De KIS Monitor van juni 2024 naar arbeidstoeleiding statushouders levert herkenbare conclusies op. Deze hebben we ook verwerkt in deze evaluatie. Deze monitor helpt ons om een goed beeld te vormen van waar we staan als gemeente. Concluderend kunnen we zeggen dat we voldoende toegang hebben tot data, maar dat de registratie wel arbeidsintensief is, met name voor de uitvoering.

8 Uitvoering en financiële dekking

8.1 Capaciteit op orde

In het uitvoeringsplan inburgering 2022 is verzocht om een uitbreiding van de capaciteit gezien de extra taken die op de gemeente afkwamen. Deze uitbreiding is er zowel op inkomen als inburgering en participatie gekomen. Nu in 2024 kunnen we vaststellen dat die capaciteit ook daadwerkelijk nodig is. De taakstelling is onverminderd hoog. Het percentage voor de Z-route is hoger dan verwacht, wat meer begeleiding richting zelfredzaamheid vraagt.

De tijdsinvestering die in 2022 per taak in beeld is gebracht is over het algemeen een goede inschatting gebleken. Afwijkend is dat uiteindelijk is gekozen om de financiële ontzorging zelf te gaan inregelen. Door wisselingen van consultants en achterstanden lopen de voortgangsgesprekken nog niet geheel volgens de bedachte structuur. Hier is aandacht voor en er wordt actief naar toegewerkt om allemaal volgens dezelfde structuur te werken. Het onderdeel registratie wordt als veel ervaren ondanks dat er minder gerapporteerd hoeft te worden doordat alles nu vastligt in het inburgeringsdossier. Met name de combinatie inburgeringsdossier, DUO portaal en portalen van de taalaanbieders is veel. Dit komt landelijk terug vanuit monitoring, bijvoorbeeld via het CBS.

De vastgestelde richtlijn voor een caseload geeft helderheid, maar zegt niet alles. Wanneer casuïstiek meer aandacht vraagt of taken niet richting voorliggend veld kunnen vraagt dit meer tijd en dan is de richtlijn voor de caseload te ambitieus.

Doorstroom

Om de functie van de ROL Zwolle te kunnen waarborgen, dus zo spoedig mogelijk beginnen met inburgeren, is een goede doorstroom in de caseloads essentieel. Met het team Participatie (regulier en statushouders) is gesproken over de doorstroom van cliënten van team statushouders naar het reguliere bestand. Wat daarin opvalt is dat in het reguliere bestand beperkte ruimte zit, maar dat de kans op uitstroom vanuit het reguliere bestand zeer beperkt is. Dit betreft veel inwoners die langdurig in de bijstand blijven. De instroom vanuit de ROL bij het team statushouders ligt in verhouding hoger. De caseloads binnen team inburgering zijn nagenoeg vol. Door een hoge instroom aan de kant van statushouders en een lage uitstroom bij regulier plus nieuwe instroom komt een goede doorstroom in de knel. Extra formatie is op dit moment niet noodzakelijk, maar er moet wel goed gekeken worden hoe bovenstaande binnen de huidige formatie te managen. Hiervoor wordt het volgende onderzocht:

1. Caseloads monitoren. Nu wordt alles nog binnen termijnen afgehandeld, welke keuze maken we?
2. Optie onderzoeken voor een granieten bestand welke beheert wordt door ondersteunend medewerker.
3. Onderzoeken of we qua re-integratie meer groepsgericht kunnen werken ipv individueel, waarmee we investeren op re-integratie.
4. Consulente licht als ondersteuner gehele team toevoegen vanuit vrijgekomen uren.
5. Optie onderzoeken om één consulent binnen de formatie op de doorstroomgroep van statushouders naar regulier te zetten (niet wenselijk vanuit het team)

8.2 Communicatie

In september 2022 is aan de gemeenteraad een presentatie gegeven over de WI2021 en hoe de begeleiding van statushouders er in de praktijk uitziet om duiding te geven aan wat op papier staat in het uitvoeringsplan.

In het kader van de werkcarroussel zijn werkgevers uitgenodigd om dit project goed op te starten en hen mee te nemen in de verschillende leerroutes. Ook wordt hierover regelmatig via sociale media gedeeld en wordt dit in gesprekken met werkgevers besproken.

In 2023 zijn klantreizen in de belangrijkste talen ontwikkeld, zodat voor de inburgeraar helder is welke route hij bewandelt vanaf de koppeling aan de gemeente Dalfsen. Zie de bijlage voor een voorbeeld. Bij de kennismaking wordt deze klantreis meegegeven. Met de inburgeraar en maatschappelijk begeleider wordt de PIP/ brede intake gedeeld, zodat voor alle partijen helder is waar we naar toe werken.

De netwerker sluit regionaal aan vanuit het WSP en heeft als specifiek aandachtsgebied binnen die regionale samenwerking de doelgroep statushouders.

Via LinkedIn en de sociale media van de gemeente Dalfsen worden vanuit beleid of via communicatie regelmatig berichten gedeeld in het kader van de inburgeringstrajecten.

8.3 Financiële dekking

De SPUK uitgaven en inkomsten lopen niet synchroon. Zoals eerder benoemd doen we aan voorfinanciering in het kader van de vroege start.

Daarnaast is er een SPUK korting van 10% aangekondigd. Wanneer dit doorgaat kunnen we de inburgeringskosten ten aanzien van de leerroutes niet meer volledig vanuit de SPUK bekostigen. Regionaal wordt in afstemming met de VNG afgestemd welke actie we hierop kunnen ondernemen richting het ministerie. Omdat in de praktijk al blijkt dat de inburgeringskosten nauwelijks uitkunnen voor taalaanbieders. In Dalfsen hebben we op inburgering nog wat ruimte in de SPUK welke we hard nodig zullen hebben.

Qua tolkkosten en de juridische begeleiding vanuit Vluchtelingenwerk maken we meer kosten dan verwacht. De hogere tolkkosten hebben te maken met een hogere instroom en dat een steeds groter deel van het klantbestand binnen samenleving anderstalig is. De kosten juridische begeleiding zijn gestegen vanwege de stagnatie bij de IND inzake gezinshereniging, waardoor trajecten langer duren en na huisvesting nog juridische begeleiding nodig is. Dit is een landelijk beeld waar we als gemeente geen invloed op hebben. Allemaal kosten vanuit wettelijke taken die we als gemeente moeten uitvoeren en waarbij zoveel mogelijk is gestuurd op kostenbeheersing. Deze ontwikkelingen zijn reeds meegenomen in de begroting 2025.

De actiepunten vanuit deze evaluatie kunnen een kostenstijging opleveren. In dat geval zal er een apart voorstel richting college en gemeenteraad gaan. Dit zal ook afhankelijk zijn van de politieke besluitvorming ten aanzien van taakstelling en inburgering.

9 Beleidsregels inburgering Gemeente Dalfsen 2022

De uitvoering werkt op basis van de WI2021, het uitvoeringsplan, de ontwikkelde procesbeschrijvingen en werkinstructies. De beleidsregels zijn bekend, maar worden niet actief gebruikt. Vastgesteld kan worden dat in de praktijk wel wordt voldaan aan de vastgestelde beleidsregels. Dit is ook terug te lezen in deze evaluatie. Maar de aparte beleidsregels hebben naast het uitvoeringsplan geen meerwaarde laten zien. Artikel 3 wordt in de praktijk anders uitgevoerd, zoals beschreven in deze evaluatie.

Voorstel is om deze evaluatie als uitvoeringsplan 2.0 te beschouwen. En de beleidsregels op dit moment niet aan te passen. Reden is dat er in de landelijke politiek besluiten worden verwacht die sowieso een aanpassing van het uitvoeringsplan vragen.

In die situatie zal opnieuw de afweging worden gemaakt of aanvullende beleidsregels nodig zijn, die dan ter besluitvorming worden voorgelegd.

De behoefte aan een toevoeging over wanneer handhaving plaatsvindt op grond van de Wet Inburgering en wanneer op grond van de Participatiewet wordt in het beleid Boete meegenomen. Dit is belegd bij de beleidsmedewerker re-integratie en de kwaliteitsmedewerker.

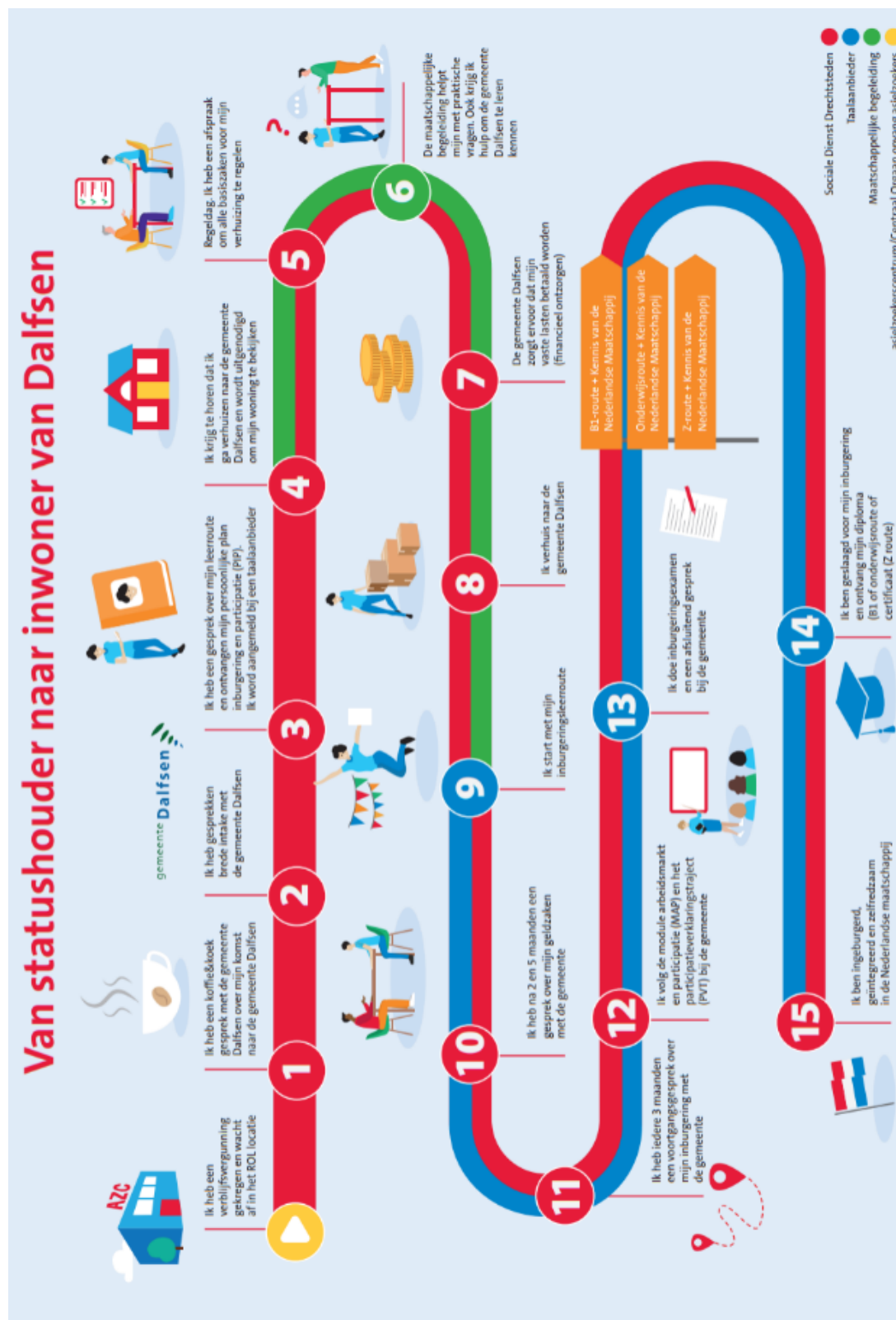
10 Conclusies Evaluatie

Kijkend naar het uitvoeringsplan van 2022 en de huidige praktijk mogen we als Dalfsen trots zijn op waar we staan op het gebied van inburgering. Veel vanuit het uitvoeringsplan loopt in de praktijk. Afgezet tegen het landelijk beeld doen we het goed. Lokaal en regionaal zijn er nauwe samenwerkingen. Zorgen zijn er zeker ook en niet alles loopt zo gesmeerd als we zouden wensen, maar de ontwikkel- aandachtspunten zijn goed in beeld. Van alle kanten is er de bereidheid om door te ontwikkelen en samen toe te werken naar de optimale inburgering voor de doelgroep. Het huidige uitvoeringsplan inburgering vraagt geen aanpassing op dit moment en we zetten de werkwijze voort. Waarbij we met de conclusies, aandachtspunten vanuit deze evaluatie en de actielijst vanuit de werkgroep statushouders aan de slag gaan. De kracht van de inburgering en participatie van statushouders in Dalfsen is dat we het *samen* en *voor elkaar* doen, laten we dit zo houden!

Tegelijkertijd brengen het huidige politieke klimaat en de wetsvoorstellen die eraan komen veel onzekerheid met zich mee. Tevens is er al langere tijd stagnatie ten aanzien van doorstroom naar woningen en gezinshereniging. We merken de invloed hiervan op het mentaal welzijn van veel inburgeraars en daarmee op inburgeringstrajecten. Dit belemmert consulenten in de uitvoering en dit vraagt aandacht. Ook zullen er negatieve gevolgen voor de inburgering zijn wanneer er geen voorrang meer op woningen is, de taakstelling verdwijnt en een tijdelijk verblijf 3 jaar wordt in plaats van 5 jaar. Wanneer helder is hoe de wetgeving eruit zal gaan zien kan de vertaalslag naar Dalfsen worden gemaakt en indien nodig nieuw beleid worden ontwikkeld.

Bijlage 1

Voorbeeld Klantreis vanuit de ROL Zwolle